

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-434

від « 3 » вересня 2019 року

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

Асоціація міст України розглянула проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання надмірному тиску на суб'єктів господарювання заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення» (реєстр. № 0958 від 29.08.2019) (далі – Законопроект), який знаходиться на розгляді Комітету.

Законопроектом пропонується позбавити органи місцевого самоврядування права здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, що не перебувають у комунальній власності.

Зазначаємо, що наприкінці 2016 року Парламент вдвічі підняв мінімальну заробітну плату в Україні, яка протягом 2017 року становила 3200 грн в місяць. У зв'язку з підняттям мінімальної зарплати виникла загроза різкої тінізації економіки, про що свідчить зростання чисельності працюючих у неформальному секторі економіки, яка у 2016 році досягла 3,7 млн громадян.

Тому, наприкінці 2016 року Верховна Рада України Законом від 06.12.2016 № 1774 надала право органам місцевого самоврядування (далі – ОМС) здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю. Рішення делегувати ОМС зазначені повноваження було логічним і послідовним у контексті децентралізаційної реформи, оскільки саме на місцях:

- найкраще знають, які суб'єкти господарювання порушують закон у сфері праці та зайнятості;

- найбільше зацікавлені у детінізації праці з метою зростання зайнятості власної територіальної громади та доходів місцевих бюджетів.

ОМС почали здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю лише з 2018 року та за рік досягнули вражаючих результатів:

- кількість застрахованих осіб **зросла на 387 тис. осіб**, тобто майже в 4 рази більше, ніж у 2017 році (97 тис. осіб);
- кількість найманих працівників **зросла на 240 тис. осіб**, тобто в 12 разів більше, ніж у 2017 році (20 тис. осіб);
- рівень безробіття населення віком 15–70 років **знизився до 9,3 %** та досягнув найнижчого показника, починаючи з 2014 року;

- рівень зайнятості населення віком 15–70 років **підвищився до 56,6 %** та досягнув найвищого показника, починаючи з 2014 року.

Тобто, ОМС об'єктивно найефективнішим чином борються із тіньовою зайнятістю. Пропоновані Законопроектом зміни повністю виключають позитивні досягнення детінізації. Так, позбавлення ОМС права здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю через рішення Апеляційного суду м. Києва 14.05.2019 зразу призвело до тінізації ринку праці. За травень-червень 2019 року через відсутність контролю кількість найманих працівників **зменшилась на 284 тис. осіб** (на 2,7%), хоча починаючи з січня 2019 року вона зростала. Зазначаємо, що у відповідний період 2018 року кількість зайнятих працівників зростала.

Прим.: за даними Пенсійного фонду України та Державної служби України з питань праці.

Також, Законопроектом пропонується ввести відповідальність за безпідставне звернення заявника до контролюючих органів про порушення суб'єктом господарювання чинного законодавства та за подання завідомо неправдивих відомостей про його діяльність, які стали підставою для перевірки. Тобто, якщо під час заходу з контролю не підтвердиться інформація, викладена у зверненні, наприклад, роботодавець до початку перевірки уже встиг виправити порушення, **заявник сплатить штраф**. Це призведе до того, що громадяни, трудові права яких порушено, **богатимуться звернутись про захист своїх прав**, а особи, які знатимуть про порушення, не будуть нікого повідомляти, щоб не сплатити штраф. Така норма повністю суперечить філософії здійснення контролю за додержанням законодавства про працю, основна ідея якого – це захист трудових прав робітника від недобросовісного роботодавця.

Звертаємо увагу, що відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» норма щодо безпідставного звернення буде стосуватись не тільки сфери праці та зайнятості населення, але і ядерної та радіаційної безпеки, державного архітектурно-будівельного

контролю, надання фінансових послуг, галузі цивільної авіації. Вищезазначене може призвести не тільки до порушення трудових прав громадян, а й до катастроф регіонального чи національного масштабу.

АМУ вважає, що наслідком прийняття Законопроєкту стане тінізація зайнятості, оскільки:

- від контролю усуваються ОМС, які найбільше зацікавлені у місцевому економічному розвитку через зростання зайнятості власної територіальної громади та доходів місцевих бюджетів;

- органи Держпраці не мають достатніх ресурсів для оперативного реагування на порушення роботодавцями законодавства про працю, а ОМС будуть позбавлені таких повноважень;

- робітники, проти яких порушили трудове законодавство, перестануть звертатись до Держпраці через загрозу накладення штрафу за «безпідставне» звернення;

- недобросовісні роботодавці відчують безкарність зі сторони контролюючих органів.

Також, прийняття Законопроєкту призведе до звільнення 562 інспекторів праці – посадових осіб місцевого самоврядування. Так, на сьогодні 86 % виконавчих органів міських рад міст обласного значення та 50 % виконавчих органів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад здійснюють контроль за додержанням законодавства про працю.

Законопроєкт у разі його прийняття не тільки загальмує боротьбу з тіньовою зайнятістю, але й «відкатить» децентралізаційну реформу. Законопроєкт позбавляє ОМС відповідних повноважень та по своїй суті суперечить курсу Президента України щодо продовження реформи децентралізації.

Враховуючи вищезазначене, АМУ рекомендує Комітету не підтримувати прийняття Законопроєкту.

Виконавчий директор Асоціації

О. В. Слобожан